

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Felelős szerkesztő: NYIRI GÉZA.

Laptulajdonos: ZICHERMANN HERMAN.

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.	
Egész évre	3 kor. — fil.
Fél évre	1 „ 50 „
Vidéki előfizetőknek	4 „ — „
Községeknek	2 „ — „
Egyes szám ára 10 fillér.	

Hirdetési díjak:

Négy hasábos petit sorért 20 fillér. Nagyobb és többszöri hirdetéseknel igen kedvező engedmények tétetnek. „Nyiltér”-ben megjelenő közlemény minden petit sora 30 fillér.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy Ferencz, Telegdi K. L. utóda, Budapest: Goldberger A. V., Általános tudósító VII. Erzsébet-körút 14., Blockner J., Eckstein Bernát, Haasenstein és Vogler, Bécsben, Prágában: A. Oppelik, Schaleck H. és Párisban, Hamburgban s Majnai-Frankfurtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Gróf Degenfeld-tér 3. sz.
Felelős szerkesztővel értekezhetni naponta déli 1—2 óra közt.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Munkáspénztár.

Debreczen, február 10.

A magyar társadalom kezdeményező tehetsége, a legszebb célok érdekében is, kitartása, szervezetsége nem nagyon erős. Azok, a kik társadalmi intézmények vezetői, sokszor szinte kedvet veszve, reményt feladva, állanak meg, midőn a társadalom nembánomsága, mint az északi szél fagyos fuvallata ijeszti meg őket. Újabb időben azonban mind kedvezőbb tünetek vannak arra, hogy a magyar társadalmi intézmények, a közérdeklődés erejére támaszkodva, meg tudnak erősödni; hogy nem a pusztába kiáltunk mindég, midőn a magyar társadalmat érdekeinek világos felismerésére, közszélokra szólítjuk.

Azokat, a kik az intézet jótéteményeit élvezni fogják, nem kötelezi belépésre a törvény. Tehát arról volt szó, hogy azok a kis emberek, a kiknek sorsa biztosítására a törvényt megalkották, képesek lesznek ez érdekeket felismerni? Az intézet előpróbája az volt, hogy egy év alatt vajjon hányan lépnek be? Annál inkább, mert az előjáróságoknak az intézmény kihirdetésén, jóakaratu támogatásán felül egyéb kötelességük nincs s a fegyelmi vizsgálatok Damokles kardja azért egyikük feje felett sem lógott, mert nem tudtak tagokat verbuválni.

Ezek ellenére az év első napjái 13.000 rendes tag lépett be a pénztárba. A biztosítottaknak, a kikért gazdáik fizetnek, félmillió a számuk. A rendes tagok száma újévtől is szaporodott, 1300-an léptek be egy hónap alatt. Maga Illosvay Endre, a mátészalkai járás főszolgabírája 250 rendes tagot gyűjtött. Legyen neve itt példaként emlegetve.

Ilyen érdeklődést tapasztalván éppen azok részéről, a kik vajmi nehezen hangolhatók arra, hogy keresetük egy részéből sorukat biztosítsák: nem lehet mást feltennünk, mint azt, hogy az intézmény emberbaráti szelleme megihlette az egyszerű embereket és a pénztárnak mintaszerű, e mellett egyszerű adminisztrációját, hogy a segélyre jogosultak gyorsan, minden utánjárás nélkül kapják

meg a segélyeket. Az az 540 bajba, szerencsétlenségbe jutott ember, a kiknek, vagy akik családjának a pénztár a megillető segélypénzt utalványozta, a leghűbb propagálói az intézménynek. Aminthogy a tagok ott léptek be nagyobb számmal, a hol valamely társuk bajba jutván, tapasztalták, mily gyorsan jön az emberbaráti intézmény segítségére.

Természetes, hogy csak a kezdet-kezdetén vagyunk. És természetes, hogy ha az előjáróságok nem lennének annyira tulhajtva a közigazgatási időkhöz kötött ügyekkel és jobban utána nézhetnének a pénztárnak: legalább is kétszer annyian léptek volna be. De az a derék gárda, mely ezen népszerítési akcióban oly lelkesen és annyi önzetlenség-gel állottmunkába, meg fogja tenni az országos intézmény tovább fejlesztéséért, amit tennie adatott. A falu honoráciorjainak eme munkája, egyuttal a társadalmi pacifikáció műve is. Mert kétségkívül csak a szeretet tudja a társadalmi ellentéteket s különbségeket eloszlatni. Abban az arányban, ahogy a falu értelmisége ledobta válláról a tömegvezetés nagy társadalmi kötelességét és a földmives népet olyanok vezették, akiknek kedveztek az agitáció jelszavai: lett nálunk az idegen áramlat, osztályfelfogás kedves jelszó és megtermett nyomában az elégtelenség. Nincs más mód a társadalmi kiegyenlítés munkájában, mint az, hogy az értelmiség vezető hivatását teljesítse. És a nép hálás lesz azok iránt, kiknek szeretetét tapasztalja. Az országos segítő pénztár ismertetésével, terjesztésével azt érik el azok, akik fáradnak, hogy a nép bizalma feléled, a szeretet melege áthatja a sziveket. És a törvény annyira a szeretet jegyében fogantatott, rendelkezései oly annyira kedveznek a kis embernek, hogy mily könnyű módot választottak arra, hogy a szegény ember minden megerőltetés nélkül befizethesse járulékát, mit kap és öreg napjaira mit szerez valamelyes nyugalombért, hálával telik el az iránt, ki őt ezzel az országos intézménnyel megismertette.

Azzal a szeretettel, melyet a föld kérges közü dolgosa iránt érezünk, hívjuk fel a mi

lelkes munkatársainkat, kiknek lelkét áthattotta a vágy, hogy a kis emberek jóvoltáért tenni kell: vegyék jóakaratu figyelembe az új intézményt. Az idő most különösen kedvező. Még egy hónap van, míg újra megkezdődik a mezei munka. Ez időtájtt vannak a falukon az összejövetelek Sokkal nagyobb fogantatja van azoknak az értekezleteknek, melyek apropóra verődnek össze, mint olyanok, melyet sippal-dobbal hívogatnak.

Egy-egy biztató szó, egy-egy epizód az intézmény történetéből, melylyel pedig szolgál a napi sajtó híradása, midőn a nyomor könnyeit töröli le a pénztár, bajba, szerencsétlenségbe jutott tagján — sokszor fogatosabb, mint a hosszú oráció. De az intézménynek vannak igen alkalmas népies kiadványai. A ki a pénztár iránt érdeklődik és annak dolgozó, taggyűjtővé óhajt lenni: forduljon a központi igazgatósághoz (Nádorutca 32), ahonnet megkaphatja az óhajtott példányszámban és ingyen a törvény népies magyarázatát.

„Lelkesek, tanítók, általában a falu értelmisége az én munkatársaim”, mondotta egyik parlamenti beszédében Darányi miniszter s Magyarországon a kis ember gazdasági megerősítése nem is mehet másképp, mint az ő lelkes közreműködésükkel. Vajha aztán a munka vonalán egy sorban látnánk ezen a téren mindenkit.

Micsoda népjólét lenne ebből!

Kisiparosok érdeke.

Debreczen, február 10.

Most, mikor az önálló vámterület fölállítására nem pusztá ábránd már, hanem az ország boldogulásának egyetlen megváltozó eszköze, nem politikai pártkérdés, hanem általános gazdasági követelés, amely elől a mindig osztrák érdekeket szolgáló kormány sem térhet ki, hadd szóljak rólatok is, nyomorral és részvétlenséggel közdő kisiparosok!

Uton utfélen hangoztatják az emberek a ti érdekeket fölkarolását. Az országházban a képviselők versengenek azon, hogy érde-

keiteket a kormány figyelmébe ajánlják és azért még sem történik semmi különös, pedig körülbelöl félmilliónyian vagytok önállóságra hivatott kisiparosok, akik a fizetett adótok után legalább is 200.000 szavazat fölött rendelkeztek.

Mi is az oka annak, hogy érvényesülni nem tudtok? Mi az oka, hogy véletlek jajgat az egész ország, pusztulástok láttára könyűt hullajt a kormány, de segíteni nem segít rajtatok senki?

Megmondom az okát. Mert ti is csak sopánkodni tudtok, de segíteni önmagatokon nem. Ti egyszerű szemlélői vagytok a saját pusztulásotoknak. Nem mai keletű hibátok ez, évtizedek mulasztásainak szomorú következménye. Nem volt egyetértés köztetek soha, nem ismertétek fel a közös veszélyt, amelynek most már biztos tudata sem tud benneteket egyesíteni.

Volt-e országos szövetkezésre hajlamotok valaha? Igyekeztek-e illet létesíteni, hogy szétforgácsolt erőiteket egyesítsétek? Gondolkoztatok-e valaha azon, hogy ilyen országos egyesülés mily nagy erkölcsi és anyagi előnyökkel jár? Soha.

Igaz, hogy alakult „országos” cégér alatt iparegyesület, amely ma vezérszerepet játszik ipari kérdésekben, amelynek meghallgatása nélkül ipari törvényt nem hoznak, a mely azonban — amint ezt magatok is jól tudjátok — éppen csak a kisiparosok érdekeit nem képviseli. De nem is képviselheti, mert az országos iparegyesületben a gyárosok viszik a szót, az ő érdekeik pedig homlokegyenest ellenkeznek a tiétekkel.

Ebben az egyesületben már a kisiparosról szót sem ejtenek. Csodálatosan a munkásügyek foglalják le minden figyelmüket. Olybá veszik a dolgot, mintha ti, kisiparosok, már nem is léteznétek. Vagy talán már nem léteztetek? Sajnos, még vagytok. Szerepeltek is az adóvégrehajtók előtt, mint adólapok, akiknek a feje alul is ki kell huzni a párnát, hogy hozzájáruljanak az új ágyuk és a gyár- iparnak adandó segélyek költségeihez. Szerepeltek még öt évenként az országos kép-

TÁRCZA.

ZIVATAR LESZ.

Az oláhság mozog megint,
Alföldünkre vágyva tekint,
Nemzetünk ellen kikel.
Szájru-szájra bizva hordják
Az ígét, hogy Oláhország
A Tiszáig nyulik el.

Lenn a szennyes, galád rácz had
Drága honunk ellen támad,
Lobogónkat tépdesi.
Visszasirja negyvennyolczat,
Azt hiszi már, kezünk sorvadtt,
S nem felel vissza neki.

Aki eddig toldott-foldott
Halinában drótot hordott,
A sok tót most felnevet,
Mindnek kinyilt a csipája,
Köztük néhány kajabálja:
— Aj, lennyi jó pan kevet.

S bérczes Erdély közén-végén
Kisdéd nép áll a tönk szélén,

A kis szekely nemzedék:
Jó atyafi, ősi rokon,
Aki hosszú századokon
Védte fajunk életét.

Földje-bére, teste-vére,
Alig van már, mi feléje
Szébb kor képét nyujtaná,
Rossz magunk meg állunk, nézve,
Hogy' közeleg el a vége,
Mit ellenkéz sujta rá.

El'enei bizakodnak,
Szám- s erőben sokasodnak,
Nem félük már a karunk'.
Haj, ti balgák, majd elestek,
Vigyázatok, jaj lez nektek,
Majd, ha mi is — akarunk.

Megmutatjuk példaképen,
Hogy, habár ez árva népen
Ősi végzet étka dúl:
Van benne még annyi élet,
Hogy ennyi sok czudar népet
Kiirthat nyomtalanul.

Gál Zoltán.

LEVÉL II.

Csókolom a kezét, nagyságos Asszonyom.
Ígéretemet sietek teljesíteni. Irok néhány apróságot erről a mi poros falunkról, azután megadom a Nagyságod jellemrajzát.

Az önzés betegsége soha nem lepett meg; mindig azt tartottam, hogy forgok a világgal, de tam az egymás nyakára törő betűk feketeségébe. Óvatosan kerültem az erősebb személyi vonatkozásokot, de az csak természetes, hogy megtörtént dologot, eszméim miatt bajom keletkezik. De erről majd később.

Ugy csendesen eldegélek. Havas eső esik erretájt, jobb bennülni a meleg szobában és ke- resni gondolatokat azokban a tüzzemű, izzó alításáról felteszem, hogy ugy télviz idején is fatestekben, melyek elég balgán feláldozzák süritgeti az ajert.) De annyi bizonyos, hogy a magukat a mi kedvünkért. Neveessen ki Nagyságod, kis feköte, széles könyvlovag, aki becsületes mun- — én lelkét, iránytadó gondolatokat keresek a kával siet felvirágoztatni Diószeg gazdasági vi- legéltelenebb tárgyakban is. Talán azért, mert unos-untalan tapasztalom, hogy háládatosabb érintett váltóógróf atyauristene, a hasára és munka ez, mint az emberek szívét keresni.

No, nem minden emberét. Itt van az én — nos ez urak érdeklődve kérték meg a lappél- édes-kedves, szelid leánykám, három esztendő óta dányt. Elküldöttük azt. És bár fenti tulajdonsá- életem öröme. Az ő lelkét ismerem, igaz, hosszas gaik mellett józan gondolkodásuk is megvan, tanulmányozás árán. Olyan az a szív, mint a kíváncsián s méla sejtellemmel várjuk a hatást, gyöngykristály, minden oldalról tiszta és nemes. Még csak röviden valamit e dologról. Ha Ha beszélek is Gittával, csak a szívét kutatom, valamit megirunk, tesszük azt a maguk élvezé-

Talán egész életem e keresésnek fogom szentelni. Szeretem, nagyon szeretem e kis leányt.

Megirtam nemrégén egy esti multság his- tóriáját. A kép az emlékezetemből szakadt s mit tehetek róla, ha egy zsurt csak rikitó szinekkel lehet megfesteni? Így ültem akkor is a redakció zomaga asztala előtt, akárcsak most s belebámul- tam az egymás nyakára törő betűk feketeségébe. Óvatosan kerültem az erősebb személyi vonatko- zásokat, de az csak természetes, hogy megtörtént dologról szereplői mellőzésével beszélni lehetetlen.

Igy kerültem én a krédóba. Nem hizelek magamnak azzal, hogy elmefutásom port vert fel erretájt a helyszínén. (Bár Diószegnek erről a speczi- resni alításáról felteszem, hogy ugy télviz idején is fatestekben, melyek elég balgán feláldozzák süritgeti az ajert.) De annyi bizonyos, hogy a magukat a mi kedvünkért. Neveessen ki Nagyságod, kis feköte, széles könyvlovag, aki becsületes mun- — én lelkét, iránytadó gondolatokat keresek a kával siet felvirágoztatni Diószeg gazdasági vi- legéltelenebb tárgyakban is. Talán azért, mert unos-untalan tapasztalom, hogy háládatosabb érintett váltóógróf atyauristene, a hasára és munka ez, mint az emberek szívét keresni.

viselőválasztások alkalmával is, mint jó, hír jelent meg a székelység százezreinek ostoba emberek, akik beérik a soha be nem idegen houbba való vándorlásáról és pusztu-váltott ígéretekkel is, ha a szavazatokat lásáról. Ezek a jajsavak hamar elhangzottak, néhány koronáért megvásárolják a választá-sok lélekkufarai.

De ti nem akarjátok látni a veszedelmet, mely a magyar gyáripar versenyében fenye-get, pedig — nyilvánvaló dolog, hogy a magyar gyárosok és nagy iparosok a ti ver-senyársaitok, akár az osztrákok s amint ezek czélul tüzték ki romlásokat, hogy a ti károtokon boldogulhassanak, akkép czélja a székelyek nyomora, pedig ez megdöbben-ez a veleték versenyző magyar gyárosoknak és nagyiparosoknak is.

Eddig nem volt számbavehető magyar gyár és nagyipar, de most már van és lesz. A kormány, a városok és megyék támogatá-sával létesül. Az országgyűlésen nincs ember, a ki ez ellen felszólalna. A gyárosok kapnak a városoktól ingyen telket, adókedvezményt, sőt adómentességet, a kormánytól pedig pénzbeli segítséget, szállítási kedvezményt. A tőke szolgálata a kormány szemében ha-zafias cselekedet számba megy.

Ti kisiparosok nem kaptok semmit. Vagy hallottatok valaha arról, hogy magyar kisi paros ingyen telket, adómentességet, adó-kedvezményt, pénzbeli segítséget kapott volna. Soha. Még haladékot sem kaptok az adófizetésre, még uszorakamatra sem kaptok kölcsönt, nem hogy pénzbeli támogatást. Néhány kisipar. szövetkezetnek nyújtott ugyan némi anyagi támogatást a kormány, kiszurta a szeméteket néhány ezer koroná-val. De mi ez tőkének, a gyárosoknak vagy például az idegen tőkepénzesek kezében levő „Adria” tengerhajózási részvénytársaságnak nyújtott bőkezű támogatáshoz képest? Hit-vány alamizna csupán! Olyan ez, mint a hóhér adománya. Megvendégeli, jól tartja az elíteltet, de aztán fölakasztja. Vagy olyan, mint az olasz orgyilkos ájtatossága. A szentelt vízbe mártja a törét, mielőtt a kiszemelt áldozatát leszurja.

Ti vagytok a kiszemelt áldozatok, Ma-gyarország kisiparosai!

Néhányan gondolkozni kezdenek már és meg akarják kezdeni a kisiparosok orszá-gos szövetkezését. Meg akarják menteni, a mit még lehet. Vajon hajótörést fog e szen-vedni az utolsó kísérlet is?

R. A.

A székelyek nagy nyomorusága.

Debreczen, február 10

Most, midőn Debreczenben is mozgalom indult meg a székelység felsegélyezésére, alkalmoszerű e helyről székely véreinkkel foglalkozni, rámutatván ama nagy mulasz-tásokra, melyeket a magyarság, a magyar kormány idáig ez édes véreinkkel szemben tanusított. Tétlenül néztük romlásukat. Csak a sajtó jaldult néha föl, midőn néha-néha

pedig a magyarságnak saját érdekeiben is kötelessége e szívós, tiszta magyarságnak a segélyére sietni és pedig halogatás nélkül, mert a székelység nyomora, különösen Csik-ban meghaladja azt a határt, azt a megdöb-bentő nagyságot, melyet az alföldi magyar ember elképzelhetni tud.

A ruthének rongyos nyomorával testvér a székelyek nyomora, pedig ez megdöbben-több, mert az eltompult ruthénnel szemben a székely értelmes, ügyes fejű, dolgos nép, de ha lelkét kivetné is, akkor sem képes az ő jelenlegi mostoha viszonyai között boldo-gulni, akkor sem képes földjének, munkájá-nak kincsét értékesíteni, először mert nincs vasutjok, aztán nincs iparvállalatuk, az ok-szerűbb gazdálkodásra nem tanítja őket senki, ma is ugyanugy élnek, gazdálkodnak, éldegélnek, mint őseink századokkal ezelőtt, pedig a teherviselést illetőleg egyformán viselik a terhet a gazdagabb földek lakóival, a kiknek a vasutak, az államségély kihasználása száz és száz keresetforrást nyitottak. A székelyt kiszorították az erdőből is, mióta az állam kezeli azokat, a jószágai is satnyul-tak, az uszorások szipoly csapata meglepte őket: siralmas, sötét föld ez. Az elkeseredett székely ember a kormányparti képviselőknek hü és jámbor szállítója, minekutána frázisból nem élhet, minekutána a koldus nyomoru-ság az ezernyi, a hivatalosan is rájuk rótt bajok, elfásították, lelke szeretetének a ha-tárföldhöz való mély érzéseit kiirtották, koldusbotot fogván, kivándorol.

Pedig volna tere a működésre bőségesen. Van ott minden. Erdő, mező, kaszáló, legelő, víz, ércz, kitűnő fürdők, páratlan ásványvizek és maga a nép is erőteljes, eszes, szorgalmas, ügyes, tanulékony, hazaszerető nép. Mindez azonban csak nyers anyag. Mindezt előbb ki kell művelni, fel kell dolgozni. Ez az állam feladata. Az államnak erre kell az eszközöket és módot megadni, ha már a szerencsétlen ruthének támogatását ugyannyira szívén viseli az állam, nem kevésbé érdemi a gyá-molítást a székely, mert ha a székely kíván-dorol, a székely elpusztul, ez pótolhatatlan nemzeti szerencsétlenség. És ha a ruthének hü kuruczai voltak Rákócziak, a hazának, a székely is mindig az elsők közt küzdött a hazájáért, mint a Rákócziak katonája, a Kossuth katonái, hisz róluk dalolta Petőfi: „Nem halt ki még a drága székely vér, min-den csöppje drága gyöngyöt ér.” Becsülje meg hát e haza őket és a székely kérdés legyen igazán nemzeti kérdés, melynek jöra-fordításán a kormány épügy, mint a társada-lom válltvetve kell hogy működjenek. Vajha a székelyek iránti rokonszenv állandó gyö-keret verne Debreczenben is.

tére. A szolid szatira is sokszor csak arra való, hogy annál kedvesebben emlékezzünk vissza a vázolt alakokra. Kis hibáikat felfújjuk, de nem ám a gunyolódás, hanem a mélyebb jellegzetes-ség kedvéért. Sőt most kiadom utolsó tromfomat is. Magam is keveset, mások talán még keveseb-bet adnak tán nem is létező tehetségemre, de ennek dacára elhatároztam, hogy hosszas és alapos tanulmányozás után oly dologgal lépek a nagyobb nyilvánosság elé, mely a diószegi társa-dalmat rajzolja. Hozzánott e hely és népe a szívemhez, egy-egy kedves vigjátéki momentum csiklandja oldalam azon részét, melyet a bohóság torz muzsája tart felsőség alatt. Bohózatot természetét megtartja, tán mozgásnak indít adná ki bulletinjét: a néhány asszonyi nyelvet. Szóval nem akar, nem mi viszonyaink szerint nem lehetetlen, — a pre-tud hódolni azoknak a balga korlátoknak, melye-minerre, uraim és hölgyeim, potyajegyet küldök ket maguk az emberek állitanak fel s melyek szeretet és szigorúság között.

Önöknek. Édes bosszu lenne ez s hogy megvaló-sulhasson, naponként kérem istenemet s invoká-lom Thaliát. És most. Nagyságos asszonyom, ha nem van, tehát ebben is követi az igazi asszonyok falunkban is tapasztalni. Azt tartom; hogy ez a komikus dolgokba, jöjjön velem, sétáljunk el a Zoltán. (Igy hívják, ugy-e, a kicsit?) Hogy néha adjon, kérem, valamit a véleményemre. A gunyra, lélektan eszményi bírodalmába s keressünk ott megdorgálja, hogy dörgedelmes leveleket ír hozzá, való bajlandóság az a léleknek, a mi a testnek színeket egy lélek kidomhorításához. Pardon, az mit sem segít a dolgon. Utána jön a csókak a kenyér. Éltetendő táplálék, amely soha sem ben és elevebben. Addig pedig, — csokolja a önnek nem kell fáradsnia, hisz az ön lelkéről számlálhatatlan özöne, amit viszont nem lehet enged csüggedni, mert mindig mutat másokban kis kacóit

HÍREK.

Rakod az ívet?...

Mint mikor a tiszta egen
Egy-egy szellő ellebeg,
Úgy jut eszembe az idő,
Mit átéltem teveled.
Elfeledtem s ma már csak a
Múlt varázsa hat reám:
Jelenj meg hát, te rég letűnt,
Szép kis ívrakó leány.

Hallottam, hogy bálban voltál,
Éltánczoltál hajnalig,
És nehezen mozgott másnap
Lábad, s kezed is alig.
A gépmester haragjában
Össze is szidott talán.
Ezért nem kell bálba járni,
Szép kis ívrakó leány.

Karika volt szemed körül,
Átvirrasztott éj nyoma,
Gondolatim e dolgról
Gyorsan szállanak tova,
Mit ott tétél, én előttem
Miért is maradt talány?
Erre a kérdésre felelj
Szép kis ívrakó leány.

Mert én úgy ismertelek meg,
Hogy tiszta vagy és szelíd,
S nem akarom, hogy esalódván
Könnyezzenek szemeid.
A könny is csak bo'só leszen,
Mit kis kacód falra hány,
Tartsd meg régi erkölcsödet
Szép kis ívrakó leány.

Villany.

* A gázvilágítási bizottság ülése. A város-háza tanácstermében Körner Adolf tanácsnok elnökle alatt ülést tartott a gázvilágítási bizott-ság. Az ülése az utóbbi időben sűrűn előforduló gázvilágítási zavarok kerültek szóba. A gázgyár-ban történt egyes átalakítási munkálatok okozta világítási zavarok remélhetőleg megszűntek már és a felhangzott panaszoknak ilyenképen eleje-vetetett.

* Orvosválasztás. A debreczeni kerületi be-tegsegélyző pénztár Berger Jenő elnökle alatt igazgatósági ülést tartott, melyen a dr. Szotyori Nagy Kálmán lemondásával megüresedett orvosi állásra ejtették meg a választást. Az igazgató-sági ülése elhatározták, hogy a megüresedett orvosi állásra dr. Láng Sándort hívják meg.

* A nagyerdei fürdő. Debreczen város egyik régi, eddig házilag kezelt fürdőtelepe a nagyerdei fürdő, e hó 15-én, szombaton gazdát cserél. Dr. Balkányi Ede és dr. Altman Béla jóhírű orvosok a várostól bérebe vették és abból egy modern fürdő- és gyógytelepet létesítenek. Közsükséglet-pótol ezentul ezen fürdő, mert városunkban eddig, kik nem mehettek el a különféle speciális gyógyfürdőkbe, már szombattól kezdve ott meg-kaphatják mindazon speciális gyógyfürdőket, melyeket eddig városunkba sem háznál, sem egyik fürdőben sem kaphattak. Az új bérlok meghonosították a valódi franczensbadi mórálp-fürdőket, kapható vas- és iszap-fürdő; valódi tátrai fenyővel készült illatos, gyógyhatányu fenyő-fürdő, halli és darkau jödfürdő, kéneshév és só-sfürdők, melyek mindenike kiváló gyógyhatásu s a mi fő, oly olcsó árban, hogy mindenki által könnyen megszerezhető. A közel jövőben felépül az új női gőzfürdő és egy modern hidegvízgyógy-

intézet, melyek mindenike minden közsükségletet és gyógyigényeket kielégít. Az új fürdő neve szombattól kezdve: „Nagyerdei fürdő és vizgyógy-telep” lesz. A fürdőtelep részletesebb ismertetésére később még visszatérünk.

* A Svetits intézet házi estélye sikerült. Diszes közönség töltötte meg a nagytermet s őszintén tapsolta először is Szombathy Margitot, kinek szopránja gyönyörűen cseng. Tabajdy Lenke és Szjő Berta különös tehetsége ismeretes. Fábian Margit óriási hatást keltett Gabányi „Levél” cz. monológjának előadásával. A női négyes karok meglepő harmóniával énekelték. A rendezésért, szövegfordításért, kupalet irásáért Husz Lajos tanáré az érdem. Nagyon ügyes kártyavető cigány-asszony volt Biró Irén. Major Juliska a német bankár szerepében ekszcállt. Az innepséget ma délután megismétlik.

* Kuruczestély Debreczenben. Érdekes terv megvalósításán fáradozik a debreczeni kollegiumi ifjuság. Fel akarja eleveníteni nagyszabásu hang-verseny keretében Rákóczi, Bercsényi daliás ide-jét, a magyar történelem s a magyar költészet legragyogóbb korszakát. A Magyar Irodalmi Társulat márczius első hetében tartja meg kurucz-estélyét a Bika fogadó disztermében, melynek minden egyes pontja a kuruczorszak emlékének lesz szentelve. A társulat választmányi ülésében az estély előkészítésére öttagu bizottságot küldött ki, melybe Milotay István elnököt, Forberger l'éla főjegyzőt, Balkányi Kálmánt, ifj. Rác Lajost és hegymegi Kiss Pált választotta. A bizottság már felkérte Thaly Kálmánt, városunk nagysnévű or-szágos képviselőjét, a kuruczorszak leghivatottabb buvárát, hogy felolvasásával emelje az innepély színvonalát. Eképen van rá reménység, hogy nem-sokára színről színre láthatja és hallhatja szere-tett tudós képviselőjét, a legnagyobb élő kuruczot Debreczen városa. A műsor egyébként csupa élvezetes, az estély kuruczozos jellegéhez illő sza-valat, ének és zeneszámokból áll. Igy előrelátható, hogy a kurucz este az idei tél egyik legsikerül-tebb, sőt a maga nemében páratlan mulatsága lesz.

* Követésre méltó nemes példa. Eszterházy Miguel gróf, a ma is daliás öreg katoná, a ki 1848 előtt a hadseregben már főtiszt volt, a szabadságharcot pedig mint huszár százados küzdötte végig, élethosszigan felajánlotta honvéd-nyugdíja felét a 48-as emlékeket kegyelettel gyűjtő kolozsvári orsz. történelmi ereklye muzeumnak. — Ugyanezt tette Simig Rezső honv. tüüzér hadnagy Kalocsáról, kit a muzeum hazafias irányu műkö-dése fellelkesített. Eszterházy Miguel gróf most lapunk utján is kéri egykori bajtársait példája követésére és arra, hogy alapítványokkal és ha-gyományokkal tegyék lehetővé azt, hogy anyagilag is erős vára legyen a muzeum a nagy idők emlé-keinek, mert az öreg katonák halandók, de az eszmének örökké élni kell és kell, hogy legyen egy erős intézmény, a mely az öreg katonák halált megvető törekvése emlékeit fenntartja. A hazafias eszméért lelkesedni tudó tanuló fiatal-ságot emlékezteti márczius 15-ike megünneplésére. Arra is kéri őket, hogy kövessék amaz elveket, a miket minden középiskola önképző-körének a m. é. szeptember havában külön-külön megirt Végh Bertalan, a ma 90-ik évét betöltött öreg szedes.

* Wörishofen egykor és most. Irta: Eck C. A mikor 1886-ban Kneip: „Vizkurám” czimű híres művének első kiadása megjelent, senki sem sejtette sem a szerény szerző, sem pedig barátai közül valaki — minő fogadtatásra talál majd ez a könyv, melynek szerzőjét akkoron csak környékbéli lakosok ismerték gyógymódja si-kerri után; még kevésbbé sejtették, hogy ez a

Kezdjük tehát. Megvallom, félek. Attól ne a szív szavának engedelmeskedik. — Aztán tartunk. Önbizalmat s edzetséget nyújt az nekünk. Szerény magam is diszelgem e sokat kárhóztatott tulajdonsággal s ezért védem annyira azt.

Három tételt állítok fel: Nagyságod igazi szerencsétlenség érzi magát, amit én mellesleg leírni, hogy Klinik bátyánk elveszi-e Bradácsné-t és ha igen, miért? Vagy talán azt, hogy Siszler ur hamissága milyen hatást keltett? Szóval fog-lalkozni az érmelléki svábok életével.

Azt mondtam először, hogy igazi asszony. vagyok az orvos, ön a páciens. Mert betegséghől kellene önt kigyógyítanom, ebből a boldogtalan-ságot érzi kórból, melyet csak be akar magának szedni. De itt, bocsánat, megakad eszem is, mert igazi barátunknak, ki ha nem csalódom, ilyenformán indít adná ki bulletinjét:

— Veszedelmebb a kór valamennyi fe-mináris bajnál. Polytonossági hiányok az anyai szeretet és szigorúság között.

No, azt Nagyságod maga sem tagadhatja, hogy erősen hajlik a gunyolódás felé. Ezt volt; alkalmam egy-két viczinális zsuron, meg itt, a mi ideálját, a frank nőt. Alaposan elkényeztette legjelesebb tulajdonsága. És most kivételesen tartok. Magam talán írnek az itéletnapig is.

Ha még egyszer megragadom a pennát, írni fogok a diószegi lányokról. Sokkal szineseb-ben és elevebben. Addig pedig, — csokolja a kis kacóit

161.
1902.

Árverési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, miszerint a város tulajdonát képező következő földbirtokok, u. m.:

1. A Gilányi laktanya és Boldgfalvai-kert közötti 5 hold legelő föld az 1902. évi október hó 1-től 1905. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

2. A sziki gyakori 388 hold föld a Csukás csapszékkel együtt az 1902. évi október hó 1-től 1908. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

3. Az államvasuti pálya melletti I. II. III. IV. sz. faraktári helyek az 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre, az árverési feltételekben megállapított kikötések mellett haszonbérbe adni fognak.

Az árverés megtartására határidőül az 1902. évi február hó 12-ik napjának délelőtti 9 órája a városháza nagytermében kitűzetett.

Miről árverelni szándékozik azzal értesítettnek, hogy az árverési feltételek a számvéviségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és hogy kötelesek a kikiáltási ár 10%-át árverelő bizottság kezeihez készpénzben, vagy megfelelő értékű értékpapirban lefizetni.

Debreczen, 1902. január 9.

Városi tanács.

1659
1901 v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 1696/4—1901. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint **Rotter József** neutscheini lakos részére **Szabó József** debreczeni lakostól 80 korona tőke, ennek 1901. évi március hó 16-ik napjától számítandó 6%-os kamatai és eddig összesen 77 korona 56 fillér perkoltség erejéig 1901. évi július hó 15-én bíróság lefoglalt és 680 koronára becsült házibutorok és egy ruganyos kocsiból álló ingóságok 1902. évi február hó 15-én délelőtt 1/2 10 órakor kezdetét veendő és **alperes lakásán, Csapó-utcán, 47. számú háznál** megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adni.

Debreczen, 1902. évi január hó 27-én.

Török Péter,

birói kiküldött.

Bikszádi
ásványviz
árlappal
és
ismertető
könyvecskével
bérmentve szolgál
a
Kútkezelőség
Bikszád
(Szatmármegye).

BIKSZÁDI ásványos gyógyvizet,
mely egyedül a maga nemében, több
hirneves egyetemi orvostanár és hirneves
vidéki orvosok hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és
drága **Selters** és **Gleichenbergi** vizeknek. Gyógyító hatása
a **bikszádi** ásványos gyógyviznek kitűnően bevált idült és
heveny légcsőhurut, hangszalag-hurut, vérköpés ellen. — Nagy
konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tudócsucs-hurutnál és
kezdődő gümörkórnaál, továbbá **Bikszádi víz** alkalmat
kitűnő eredményt értek el a zása által
emészthetlenség, idült és heveny gyomorhurut, máj- és epe-
hólyagbántalomaál, a belek renyhe működésénél, vesehomokban
szennedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny- és idült női
bántalmaknál, mint specificum vált be.

A Bikszádi víz bérlője s a sztojkaí viz főelárúsítói: **ALMER LAJOS és KÁROLY** nagybányai lakosok.

SZTOJKAI ásványvizet,
mint Erdély gyöngyét, nem hiába nevez-
ték el **magyar karlsbadi viznek**,
mert tényleg annak gyógyhatása, a szigorú diéta betartásával:
idült gyomorbántalom, máj- és epehólyag, valamint epe-
kőbajoknál, nemkülönb **csukorbetegségnél** alkalmazva,
valóságos csodákat mű-
vel, kitűnő hatása a **Sztojkaí ásványviz** zőszer-
vek összes bántalmainál, valamint a női bajok és görvélykóros
bántalmaknál is. — A **Sztojkaí ásványviz** mánál fogva, akár
borral, akár gyümölcszörppel vegyítve, mint kellemes üdítő ital,
párját rit-
kítja. A **Sztojkaí ásványviz** hosszas használata
elváltozást nem idéz elő s így a rossz ivóvizet is pótolja bár-
mely vidéken, annyival is inkább, mert hosszas állás után nem
csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága
lehetővé teszi a tengerentúli szállítást.
19—?

Sztojkaí
ásványviz
árlappal
és
ismertető
könyvecskével
bérmentve szolgál
a
Forráskezelőség
Sztojka
u. p. Magyar-Lápos.
(Szolnok-Dobokam.)

Meghívás.

A „Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet”
DEBRECZENBEN

V. évi rendes közgyűlését

1902. évi február hó 23-án d. e. 10 órakor Hajdúvármegye székházában tartja meg,
melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítő 3 tag választása.
2. Igazgatósági jelentés a múlt üzletév eredményéről.
3. Az 1901. évi mérleg és zárszámadások vagyommérlegének előterjesztése.
4. A felügyelő-bizottság jelentése, az igazgatóság, felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.
5. Kisorsolás és megüresedés folytán 5, illetve 2 igazgatósági tag helyének betöltése.
6. Két felügyelő-bizottsági póttag választása.
7. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlés előtt 8 nappal az igazgatóságnál beadandók.

Debreczen, 1902. február hó 6-án.

Rásó Gyula,
kir. tanácsos alispán.

Dr. Freund Jenő,
jogtanácsos, jegyző.

Kivonat az alapszabályokból:

Kivonat az alapszabályokból: 23. §. A közgyűlésen egytől 5 üzletrészszel bíró tag 1 szavazattal, hattól tíz üzletrészszel bíró tag két szavazattal, tíz üzletrésznél többel bíró taggal minden további tíz üzletrész után ismét egy-egy szavazati joggal bír, úgy azonban, hogy saját betétei után tíz szavazatnál többet egy tag sem érvényesíthet. **A szavazati érvényességéhez a Szavazati Lap felmutatása szükséges.** Szavazati jogát mindenki személyesen vagy írásbeli meghatalmazással ellátott tag által gyakorolhatja, azonban a saját szavazatán kívül 10 szavazatnál többet meghatalmazás alapján senki sem gyakorolhat.

A meghatalmazás a közgyűlés megnyitása előtt az elnöknek nyújtandó be. Nő csak férje, vagy oly férfi meghatalmazottja által, ki a szövetkezetnek tagja, továbbá jogi személy a képviseletére jogosult közeg által gyakorolhatja szavazati jogát.

Szavazati, valamint cselekvő és szenvedő választási jogukat csak azon tagok gyakorolhatják, kik 3 nappal a közgyűlés előtt szavazatlappjukat a szövetkezet helyiségében átveszik és a közgyűlésen személyazonosságukat igazolják.

A közgyűlés helyén vagy idejében igazolmányok vagy igazolmány nélkül szavazólapok nem adatnak ki.

GYOMORBETEGEKNEK!

Mindazoknak, kik hűlés, a gyomor túlterhelése, hiányos, nehezen emészthető, forró, avagy nagyon hideg ételek élvezése, avagy rendetlen életmódjuk által gyomorbetegséget, u. m. **gyomorhurut, gyomorgöres, gyomorfájdalmak, nehéz emésztést vagy elnyálkásodást** kaptak, ezennel egy kitűnő háziszor ajánlatik, melynek kiváló gyógyító ereje sok év óta ki van próbálva. Ez az ösmeretes

emésztési és vértisztítószer, a

Hubert Ullrich-féle növénybor.

Ez a növénybor kitűnő, gyógyhatásuaknak talált növényekből és jó borból készül, erősíti és élénkíti az emésztési szerveket, anélkül azonban, hogy hashajtószer lenne. A növénybor elhárítja a véredények betegségeit, megtisztítja a vért minden romlott betegséget okozó anyagoktól és elősegíti az egészséges vér újjákepződését.

A növénybor idején való használatánál, — a gyomorbajok nagyrészt már csirában elfolytatnak. Nem szabadna késedelmezni, tehát ezt minden más erős maró hatású és az egészségre ártalmas szerrel szemben előnyben részesíteni. Minden symptomák, u. m. **fejfájás, felbőfőség, gyomorégés, felfuódás, rosszullet és hányás**, melyek **kronikus** (rég) **gyomorbajok**nál annál hevesebben lépnek fel, már egynehányszori ivás után elmaradnak.

Székrekedés és annak kellemetlen következményei, szorulás, kólika, szivdobogás, álomhiány, valamint vértoulások a májban, lépben és erekben (hämorrhoidák) a növénybor használata által gyorsan és gyengéden elmulasztatnak. A növénybor kitűnő szer az emésztés előmozdítására, erősíti az emésztési szervezetet és eltávolítja a gyomorból és belekből a használatlan anyagokat.

Soványtság, vérhiány, halvány arcszín, elerőtlenedés

nagyrészt a rossz emésztés, tökéletlen vérképződés és májbetegségek következménye. Teljes **étvágytalanság, ideges kimerültség és rosszkedv**, valamint gyakori **főfájás** és álmatlanság mellett az ilyen betegek gyakran lassan elorvadnak. A növénybor a meggyengült életerőnek új impulzust ad, növénybor gerjeszti az étvágyat, javítja az emésztést és táplálkozást, gyorsítja az anyacsérét, elősegíti a vérképződést, megnyugtatja a felizgult idegeket, új erőt és életet kölcsönöz a betegnek. — Számos elismerő és köszönőlevél igazolja ezt. — Növénybor kapható 1 ft 50 kros és 2 ftros üvegekben a következő helyeken levő gyógytárakban: Debreczen, Sámson, Hajdu Vámos-Péres, Bagamér, Nagy-Léta, Hosszu-Pályi, Derecske, Konyár, Hajdu-Szoboszló, Kaba, Földes, Nádudvar, Balmaz-Ujváros, Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Hadház, Bököny, Balkány, Nyir-Adony, Szt-György-Ábrány, Ér-Mihályfalva, Székelyhid, Bihar-Diószeg, Pocsaj, Kis-Marja, Berettyó-Ujfalu, Bihar-Torda, Nagy-Rábé, Nagy-Bajom, Püspök-Ladány, Karozag, Egyek, Csege, Tisza-Polgár, Hajdu-Nánás, Hajdu-Dorog, Uj-Fehértó, Búd-Szt-Mihály, Nyiregyháza, N-Kálló, Kálló-Semjén, Mária-Pócs, Nyir-Bátor, Bogát, N-Ecsed, Szaniszló, Nagy-Károly, Tasnád, Csány, Margita, Szalárd, Bihar, Csátár, Püspöki, Mező-Keresztes, Körös-Tarján, Berek-Böszörmény, Zsáka, Füzés-Gyarmat, Dévaványa Szeghalom, Csökmög, Vésztő, Okány, Zsadány, Marcziháza, Nagy-Szalonta, Nagy-Várad, valamint Magyarország minden nagyobb és kisebb helységében, ugyisintén egész Ausztria-Magyarországban a gyógyszerárakban.

A debreczeni gyógyszerárak 3 és több üvegeket eredeti áron küldenek Ausztria-Magyarországban bárhova.

Utánzásoktól óvakodjunk.

Tessék határozottan kérni

Hubert Ullrich-féle növénybort.

Az én növényborom nem titkos szer, tartalomrészei a következők: Malagabor 450°, borszesz, 100°, glicerin 100°, vörösbör 240°, Ebereschendv 150°, cseresznyelé 320°, Manna 30°, Fonchel, Anis, Helénagyökér, amerikai erögyökér, Fuzian, kalmusgyökér aa, 10°. Ezeket tessék összekeverni.